

Siseministerium

**„EESTI
TURVALISUSPOLIITIKA
PÕHISUUNAD AASTANI 2015“
2008. AASTA ARUANNE**

Tallinn 2009

SISUKORD

Sissejuhatus	3
I TURVALISEM TUNNE	4
1. Väheneb elanikkonna hirm sattuda avalikus kohas rünnaku ohvriks.	4
2. Väheneb isikuvastaste kuritegude arv, pööratakse erilist tähelepanu tapmistele ja mõrvade ning alaealiste vastu toime pandud kuritegude arvu alandamisele.	5
3. Tõhusama lõimumisalase tegevuse tulemusena vähenevad rahvustevahelised pinged.	6
II OHUTUM LIIKLUS	6
4. Liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv ning liiklusõnnetustega kaasnevate varaliste kahjude suurus väheneb.	6
5. Paraneb liikluskultuur.	7
III TULEOHUTUM ELUKESKKOND	8
6. Tuleõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv ning tuleõnnetustega kaasnevate varaliste kahjude suurus väheneb.	8
7. Elanikud muutuvad teadlikumaks õigest käitumisest tuleõnnetuste korral.	9
IV KAITSTUM VARA	10
8. Väheneb varavastaste kuritegude arv, erilise tähelepanu alla võetakse alaealiste poolt toime pandud varavastaste süütegude ennetamine.	10
9. Kriminaalsel teel saadud tulu konfiskeerimine muutub efektiivsemaks.	11
10. Suureneb elanike teadlikkus oma vara kaitsmise võimalustest.	12
V VÄHEM ÕNNETUSI	12
11. Õnnetustes hukkunute ja vigastatute arv kahaneb.	12
12. Suureneb elanike teadlikkus õigest käitumisest õnnetuste korral.	14
VI TURVALISEM RIIK	16
13. Riigil on võimekus usaldusväärselt tuvastada Eestis viibivad isikud.	16
14. Vähenevad illegaalselt Eestisse sisenemise ja Eestis viibimise võimalused.	17
15. Tugevneb Eesti Vabariigi vastu suunatud luure- ja õnnetustegevuse ennetamine ning tõkestamine.	19
16. Terroriaktide ennetamine ja tõkestamine, sealhulgas riigi poolt julgestatavate isikute vastaste rünnete ärahoidmine, muutub tõhusamaks.	20
17. Elutähtsate valdkondade toimimine õnnetuste, häda- ja eriolukordade ajal on tagatud.	21
VII KIIREM ABI	22
18. Väheneb ohukahtlusest ohu tõrjumiseni või korrarikkumise kõrvaldamiseni kuluv aeg.	22
VIII TÕHUSAM TURVALISUSPOLIITIKA	24
19. Turvalisuspoliitika kujundamine ja rakendamine muutub tõhusamaks.	24
LISA 1: Turvalisuspoliitika põhisuundade indikaatorid aastal 2007/2008	28
LISA 2: Turvalisuspoliitika põhinäitajate graafikud	29

Sissejuhatus

«Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015» (TPPS) on Riigikogu poolt 10.06.2008 heakskiidetud riigiülene valdkondlik strateegia, mis piiritleb turvalisuspoliitika ühtsed põhimõtted, visiooni, suunad ja pikaajalised mõjupõhised eesmärgid, millest avalik, mittetulundus- ja erasektor peavad lähtuma ning mille saavutamisele kaasa aitama.

Turvalisuspoliitika põhisuunad põhinevad Riigikogu poolt heaks kiidetud dokumendil «Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused (2004)» ning selles seatud Eesti julgeolekupoliitika eesmärgil säilitada Eesti iseseisvus ja sõltumatus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ning rahva turvalisus.

Turvalisuspoliitika põhisuunad lähtuvad printsiibist, mille kohaselt Eesti sisemise stabiilsuse kindlustamisel ning inimelude päästmisel ja kaitsmisel on ohtude ennetamine ja tõrjumine ning kodanike ulatuslik protsessi kaasamine oluliselt tõhusam karistusõiguslikest meetmetest.

Turvalisuspoliitika põhisuunad toetavad nüüdisaegse, ühtse ja õigusriikliku alusega avaliku korra kaitsesüsteemi loomist Eestis.

Riigi turvalisuspoliitika lähtub «Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015» dokumendist tulenevalt viiest põhimõttest:

1. **Igäühe vastutus.** Esmatähtis on inimese enda vastutus ja kohustus oma seadusekuuleka käitumisega suurendada enda ja oma lähedaste turvalisust ning kasvatada oma lastest vastutustundlikud ühiskonna liikmed. Oma käitumisega ohu tekitanud või korda rikkunud isikud peavad esmalt ohu tõrjuma või korrariikkumise kõrvaldama. Ametiisikud peavad kaalutlema, kuidas nende poolt tehtavad otsused ja rakendatavad meetmed mõjutavad turvatunnet ja turvalisust.

2. **Kaasamine.** Korrariikkumisi ei ole võimalik vältida või märgatavalt vähendada üksnes täidesaatva riigivõimu abil. Turvalise elukeskkonna loomisesse tuleb kaasata elanikud, kohalikud omavalitsused, era- ja mittetulundussektor ning võimaldada neil osaleda neid mõjutavate otsuste tegemisel.

3. **Koostöö.** Turvalisuspoliitika põhisuundade elluviimiseks tuleb avalikul, era- ja mittetulundussektoril ning inimestel teha koostööd riiklikul, kohalikul ja üksikisiku tasandil. Hea koostöö tunnuseks on ühisosa leidmine avaliku korra kaitse tegevustes, nende tegevuste koordineeritud planeerimine ja elluviimine ning vastastikune konsulteerimine ja koostöös osalejate ühiskasu saavutamine turvalisuse loomisel.

4. **Ennetus.** Sotsiaalsete ja olustikuliste ennetusmeetmete kasutamine turvalisuse tagamiseks aitab vähendada kannatusi ning on odavam ja tulemuslikum kui korrariikkumiste tagajärgedega tegelemine. Ennetus saab alguse iga inimese teadlikkusest planeerida oma elukorraldust selliselt, et tõenäosus sattuda ohuolukordadesse on viidud miinimumini.

5. **Pikaajaline planeerimine.** Korrarikkumisi ei ole pikemas perspektiivis võimalik vältida või üksikabinõusid rakendades märgatavalt vähendada. Ühiskonna turvalisuse suurenemine on võimalik vaid koordineeritud ja pikaajalise töö tulemusena. Ennekõike tähendab see järjepidevat eelarve planeerimist ja väliskeskonna muutuste arvestamist ning avatud mõtlemist uute lahenduste leidmiseks.

Neist põhimõtetest tulenevalt on erinevad partnerid üle kogu riigi planeerinud oma tööd saavutamaks 2015 aastaks visioon Eestist kui turvalisest ühiskonnast, mis väljendub ohutumas elukeskkonnas ja igapäevase turvatunde suurenemises ning hukkunute või tervisekahjustusi saanute arvu vähenemises. Kõikide ühiskonnaliikmete turvalisus on kindlustatud avaliku, era- ja mittetulundussektori koostöös, mis toimib nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil ning mille läbivaks suunaks on ohtude ennetamine. Ühtlasi on suurenenud elanike oskus ohuolukorras õigesti toimida ja paranenud on teadmised enese ning teiste hättasattunute aitamiseks.

2008. aastal on eeltoodu saavutamiseks viidud läbi terve rida tegevusi, millest alljärgnevalt on antud ülevaade turvalisuspoliitika dokumendis sätestatud suundade, eesmärkide ja tegevuste kaupa¹:

I TURVALISEM TUNNE

1. Väheneb elanikkonna hirm sattuda avalikus kohas rünnaku ohvriks

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
8.1. elanikke teavitatakse kohtadest ja aegadest, kus ja millal on oht rünnaku ohvriks sattuda, samuti igapäevase võimalustest osutada turvalisuse tagamisel kaasabi;	Teavituseks rakendati nii kohalikku kui üleriigilist meediat. Politsei tegutses teavitamisel vastavalt aastaks koostatud meediaplaanile. Sellekohaseid teateid ja sõnumeid on lisatud erinevatesse infomaterjalidesse. Hoiatused olid valdavalt suunatud mobiiltelefoniga rääkivatele või muusikat kõrvaklappidega kuulavatele noortele, et nende tähelepanu ei oleks tänavail hajutatud. Vanuritele jagati soovitusi oma ümbruse oskuslikuks jälgimiseks, et nad ei langeks röövide ega kallaletungide ohvriks. Lisaks koostati politsei teavikute sari „Eesti Politsei annab nõu“ liiklusohutuse, vara kaitse, vägivaldaga seotud kuritegude ja narkosüütegude ärahoidmise kohta.
8.2. parandatakse politsei kui üldkorrakaitseorgani nähtavust avalikes kohtades patrullimisel ja tagatakse	Elanikkond on rahul politsei tegutsemisega. Rahul olevate elanike osakaal oli 2008. a 67%. Parandamist vajab politsei

¹ Tulbas „TPPS eesmärk“, toodud numeratsioon vastab turvalisuspoliitika põhisuundade (TPPS) dokumendiga vastavuse jälgimise lihtsustamiseks TPPS dokumendi eesmärkide numeratsiooniga.

väljakutsete kiire teenindamine;	tegutsemise kiirus, sellega oli 2008. a rahul 37% elanikest.
8.3. suurendatakse politseiasutustes analüüsipõhist patrullitööd, et korrakaitsele eraldatava ressursiga saavutada maksimaalset mõju inimeste turvalisuse tagamisel;	Politseiasutuste analüüsipõhine patrullitöö oli 2008. a edukas. Politseipatrullide ööpäevase väljapaneku võimekus on stabiilselt 85 patrulli, mis võimaldas politseil olla inimestele nähtaval. Selle tulemusena oli elanikkonna hirm õigusrikkumiste ees vaid 33% tasemel. Eriti madal oli hirm tänavakuritegevuse ees, mille suhtes tundis end ohustatuna vaid 13% elanikkonnast.
8.4. luuakse kohaliku omavalitsuse tasandil toimivad koostöövõrgustikud riskigruppide mõjutamiseks õiguskäitumisele.	Kohalike omavalitsuste poolt luuakse üha aktiivsemalt asjakohaseid koostöövõrgustikke, kaasates neisse ka MTÜ Eesti Naabrivalve kompetentsi. Politsei osalus neis võrgustikes on aktiivne.

2. Väheneb isikuvastaste kuritegude arv, pööratakse erilist tähelepanu tapmiste ja mõrvade ning alaealiste vastu toime pandud kuritegude arvu alandamisele.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
9.1. viiakse läbi meediakampaaniad kooli- ja lähisuhtevägivallast kui probleemist teavitamiseks ja hoidumiseks;	Läbi on viidud 11 projekti lähisuhtevägivalla ja prostitutsiooni ennetamiseks ja teadlikkuse tõstmiseks. Samuti viidati probleemidele erinevates materjalides. Sarjas „Eesti Politsei annab nõu“ andis politsei välja nii eesti, kui ka vene keeles teavitusvoldikud. Näiteks „Lähisuhte vägivald“, „Väärkoheldud laps“.
9.2 tõhustatakse alaealiste kaitsele suunatud ametnike vahelist koostööd;	Politseil toimub püsiv koostöö nii üleriigilisel, kui ka regionaalsel ja piirkondlikul tasandil sotsiaal- ja lastekaitseametnikega. Politsei osales Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koostatava tegevuskava „Turvaline kool“ väljatöötamisel, mis näeb muude meetmete hulgas ette tugispetsialistide ja pedagoogide koostöövõrgustike tegevusi.
9.3. suurendatakse toetust sotsiaalprogramme pakkuvatele mittetulundusühingutele.	Seoses pingelise eelarvega MTÜ-de kaasamise rahaline maht 2008 ei kasvanud, Politsei 2009. a eelarves on MTÜ-de kaasamiseks projektipõhisesse

	tegevustesse kavandatud 660 000 krooni.
--	---

3. Tõhusama lõimumisalase tegevuse tulemusena vähenevad rahvustevahelised pinged.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
10. Tõhusama lõimumisalase tegevuse tulemusena vähenevad rahvustevahelised pinged.	<p>Siseministerium panustab tõhusama lõimumisalase tegevusse rahvusvaheliste pingete vähendamiseks läbi naturalisatsiooniprotsessi. 2008. aasta sügisel alustati tegevustega, et hoogustada määratlemata kodakondsusega isikute naturalisatsiooni.</p> <p>Erilist tähelepanu pööratakse alla 15-aastaste määratlemata kodakondsusega laste naturalisatsioonile, kelle vanematele alustati kodakondsuse saamise võimaluste individuaalset tutvustamist. Koostati Eesti kodakondsuse saamise tingimusi tutvustavad infovoldikud õpilastele, mida jagati vene õppekeelega koolides korraldatud infotundide käigus.</p>

II OHUTUM LIIKLUS

4. Liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv ning liiklusõnnetustega kaasnevate varaliste kahjude suurus väheneb.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
11.1. varustatakse politsei optimaalse hulga kiirusemõõteseadmete ja tõenduslike alkomeetritega;	<p>Aasta jooksul soetati politseile 34 kiirusemõõteseadet.</p> <p>Tõenduslike alkomeetrite riigihange kuulutati välja 2008. a detsembris, hetkel on pakkumised avatud (21.01.2009). Soetamine lükkus edasi õigusliku regulatsiooni viibimise ning riigieelarveliste vahendite vähenemise tõttu.</p>
11.2. rakendatakse automaatseid liiklusjärelvalvesüsteeme, ennekõike kiiruskaameraid;	Soetuse maksumus planeeriti Majandus- ja kommunikatsiooniministeriumi eelarvesse, Maanteeamet viis läbi uuringud ohtlike maanteelõikude selgitamiseks, millistele kiiruskaamerad paigaldada, Töötati välja vajalik kontseptsioon automaatsete liiklusjärelvalvesüsteemide

	<p>rakendamiseks.</p> <p>Maanteeameti poolt läbiviidav automaatsete kiiruskaamerate riigihange vaidlustati ja hetkel ootab kohtulahendit.</p>
<p>11.3. kaasajastatakse liiklusohutuse tagamisega seonduvad õigusaktid.</p>	<p>27.12.2008. a. jõustusid Liiklusseaduse ja karistusseadustiku ning nendega seonduvate seaduse muutmise seaduse muudatused, mis karmistasid liiklusseaduses sätestatud väärtegude vastutust. Karistused viidi tasakaalu, uue põhikaristusena viidi sisse juhtimisõiguse äravõtmine.</p> <p>10.01.2009. a jõustusid Ühistranspordiseaduse muudatused, mis parandavad taksonduse olukorda.</p> <p>01.01.2009. a jõustusid Autoveoseaduse muudatused, mis suurendab tööandja võimalusi professionaalsete sõidukijuhtide järelevalve teostamiseks.</p> <p>Väljatöötamisel on ettepanekud liiklusseaduse muutmiseks seoses noorte juhtide liikluskäitumus-harjumuste muutmiseks.</p>

5. Paraneb liikluskultuur.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
<p>12.1. intensiivistatakse teavitustööd liiklusega seotud ohtudest ja võimalustest nende maandamiseks;</p>	<p>2008.a kohta töötati välja liiklusjärelevalve meediaplaan, mis ühtis Maanteeameti erinevate kampaaniate ja tegevustega. Igal kampaanial olid eelteated, vahekokkuvõtted, lõpetamise kokkuvõtted. Erakorralisemad teated käisid kiirelt muutunud ilmaolude ja teiste ohtude kohta teel. Teavitustööd tehti helkurite, kergliikluse kaitsevahendite (kiivrid, kaitsmed), turvavarustuse kasutamise vajalikkuse kohta.</p>
<p>12.2. suurendatakse kodaniku kaasatust liiklusohutuse tagamisse;</p>	<p>Liiklejad jälgivad liikluses toimuvat ja sekkuvad rikkumiste lõpetamiseks või ennetamiseks - Lõuna Politseiprefektuuri käivitatud liiklusliin on leidnud liiklejatelt head vastukaja ja aktiivset kasutamist ohtlikest liiklejatest teavitamisel. 2008.</p>

	aastal tehti liiklusliinile kokku 4223 kõnet.
12.3. tõhustatakse liiklusohutuse alast õpet lasteaedades ja põhikoolides.	Osaleti erinevates töögruppides, mis töötavad välja laste ohutusõppe suundi. Laste- ja õppeasutustes peavad politseiametnikud lastele regulaarseid loenguid turvalisusest.

III TULEOHUTUM ELUKESKKOND

6. Tuleõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv ning tuleõnnetustega kaasnevate varaliste kahjude suurus väheneb.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
13.1. tõhustakse teavitust autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri vajalikkusest ja kohustuslikkusest eluruumides;	<p>Sisemiste ressursside ümberjagamisega suurenes 2008. aastal päästeala ennetustöö eelarve 4 miljoni krooni võrra, 10 miljoni kroonini.</p> <p>2008.a viidi läbi kaks meediakampaaniat (televisioonis, raadios, ajalehtedes ja välireklaamina), mille teemadeks olid teavitamine kodudes hooletu suitsetamise ohtudest ja kampaania suitsuanduri vajalikkusest. Kokku maksid kampaaniad 2,2 mln kr. Kampaaniate märgatavuse tase oli elanikkonna seas 84%. Suitsuanduritega varustatud eluruumide arv tõusis 2008.a 18% (2007.a tase 20%, 2008.a 38%). Suitsuanduri signaali tuntus on aastaga tõusnud 50% (2007.a 17%, 2008.a 67%).</p> <p>Valmis päästeala ennetusfilm „Teoreem tulest“, mis on saadetud õppematerjaliks kõigisse koolidesse. Filmi näidatakse televisioonis ning päästeala ennetusüritustel.</p> <p>Meediamonitooringu andmetel ilmus 2008.a ajakirjanduses 708 artiklit, milles räägiti suitsuandurist.</p>
13.2. seadustatakse kohustus võtta ühiskondlikes hoonetes kasutusele mittesüttivad tekstiilid;	Vastavat õigusakti muudatust ei ole algatatud. 2008/2009 aastal valmistatakse ette mõjude analüüsi.
13.3. suurendatakse sotsiaaltöötajate ja hoolekandeesutuste töötajate tuleohutusosalast teadlikkust;	Ennetustöö ja järelevalvetöö käigus on teavitatud hoolekandeesutuste personali tuleohutusosalastest riskidest. Kui

	<p>hoolekandeesutustes ei ole rahapuudusel tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldatud, on ajutise lahendusena paigaldatud suitsuandurid, mille tõhusust näitas 21. oktoobril 2008 toimunud tulekahju Saaremaal Sõmera hooldekodus, kus suitsuandur aitas päästa 52 hooldealuse elu.</p> <p>Hoolekandeesutustes parimate tuleohutusosalaste erilahenduste väljatöötamiseks ja töötajate koolitamiseks on algatatud välisabiprojekt (Šveitsi projekt) ning hetkel toimuvad vajalikud ettevalmistused.</p>
13.4. muudetakse tulekustuti omamine eluruumides kohustuslikuks.	Vastavat õigusakti muudatust 2008. a ei algatatud. 2008/2009 valmistatakse mõjude analüüsi.

7. Elanikud muutuvad teadlikumaks õigest käitumisest tuleõnnetuste korral.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
14.1. kaasatakse enam vabatahtlikke tuleohutusosalaste nõustavate kodukülastuste läbiviimisesse;	Välja on töötatud koolitusprogramm vabatahtlikele tuleohutusosalaste nõustavate kodukülastuste läbiviimiseks, mille alusel koolitati 2008. a välja 150 vabatahtlikku. 2008. a teostasid koolitatud vabatahtlikud 2000 kodukülastust, mis on 28% kõikidest kodukülastustest, 2007. a vabatahtlikud kodukülastusi iseseisvalt ei teostanud.
14.2. teavitatakse avalikkust küttekollete ja lahtise tule ohutusest ning esmaste tulekustutusvahendite, sealhulgas tulekustuti kasutamisest;	<p>2008. a viidi läbi 500 infopäeva, millel osales 134 000 inimest (10% elanikkonnast).</p> <p>Tuleohutusosalaselt koolitati 2008. a (kustuti kasutamine ja peamistest ohtudest teavitamine) 68 800 inimest (5% elanikkonnast).</p> <p>Avalikkuse teavitamine küttekolletega seotud ohtudest toimub iga-aastaselt enne kütteperioodi alustamist. Lahtise tulega seotud ohtudest teavitatakse iga-aastaselt avalikkust tuleohtliku aja (kevade) saabumisel ning seda korratakse regulaarselt. Esmaste tulekustutusvahendite (tulekustutite) vajalikkusest informeeritakse avalikkust regulaarselt igapäevase ennetustööl ja avalikkusega suhtlemisel.</p>

<p>14.3. tõhustatakse lastevanematele suunatud teavitustööd, mis käsitleb lastega seotud tuleohutuslaseid riske;</p>	<p>Lastevanematele suunatud teavitustöö tõhustamiseks on valminud õppefilm “Miks see just meiega juhtuma pidi”¹⁴, mis on saadetud õppematerjaliks kõigisse koolidesse. Filmi näidatakse televisioonis ning päästeala ennetusüritustel.</p> <p>Edaspidi on teavitamise tõhustamiseks kavas välja töötada sihtrühmapõhised teavitusmaterjalid.</p>
<p>14.4. parandatakse hoolekandeesutuste tuleohutuslaseid tegevust.</p>	<p>Hoolekandeesutuste tuleohutuslaseid täitmist kontrollitakse iga-aastaselt. Hoolekandeesutustes parimate tuleohutuslaseid erilahenduste väljatöötamiseks on algatatud välisabi projekt (Šveitsi projekt).</p>

IV KAITSTUM VARA

8. Väheneb varavastaste kuritegude arv, erilise tähelepanu alla võetakse alaealiste poolt toime pandud varavastaste süütegude ennetamine.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
<p>15.1. suunatakse alaealiste poolt toime pandud kuritegude analüüsile toetuv ennetustegevus kuritegude põhjuste mõjutamisele;</p>	<p>Politseiasutused analüüsivad regiooni kriminogeenset olukorda ning kavandavad sellest tulenevalt jooksvalt ennetustegevusi.</p> <p>2008.a määrati kõigis politseiprefektuurides nimeliselt ametnikud kelle põhiülesanne on alaealistega seotud kuritegude kohtueelne menetlemine.</p>
<p>15.2. tõstetakse politsei võimekust selgitada välja varastatud asjadega kauplejad ning koos erasektoriga töötatakse välja süsteem, mis raskendab kuritegudega saadud vara realiseerimist ja selle läbi kriminaaltulu saamist;</p>	<p>Varastatud asjade ülesostjate tuvastamine on üheks varavastaste kuritegude üksuste ja menetlejate hindamise kriteeriume. Prefektuuride ametnikud teevad tihedat koostööd pandimajadega. Varastatud asjade käitlejate kohta peetakse arvestust (Põhja PP).</p>
<p>15.3. suurendatakse lastevanemate teadlikkust alaealistega seonduvatest riskidest ja nende maandamisest;</p>	<p>Politsei kasutab järgmisi võimalusi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) meedia teavitus 2) infomaterjalid 3) loengud 4) interneti vahendusel ohtudest teavitamine <p>Laste õigusrikkumiste ennetamiseks on läbi viidud erinevat 92 projekti.</p>

15.4. arendatakse infotehnoloogiaalaste ning interneti vahendusel toimepandud kuritegude vastase võitlemise võimekust.	Töötati välja internetimonitooringu põhimõtted, kaardistati vajadused ning teenuse pakkumise protseduurid, mille alusel loodi valmidus alates 01.jaanuarist 2009 aastal üle-eestilise internetimonitooringu teenuse pakkumiseks, et tõhustada interneti vahendusel toimepandud kuritegude vastase võitlemise võimekust.
--	---

9. Kriminaalsel teel saadud tulu konfiskeerimine muutub efektiivsemaks.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
16.1. arendatakse politseis välja kriminaaltulu tuvastamise võimekus;	12.05.2008 kinnitati politseipeadirektori käskkirjaga nr 144 kuriteo tagajärjel saadud ning laiendatud konfiskeerimisele kuuluva vara väljaselgitamise, hindamise ja arvestuse pidamise juhend, millega seati politseiasutustele kohustus nimetada ametisse vähemalt üks isik, kelle põhiülesandeks on asutuse siseselt menetlejate nõustamine ning vajadusel menetlustoimingute tegemine eesmärgiga tuvastada konfiskeerimisele kuuluvat vara. Mestimisprojekti <i>Support of the Creation of the National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds</i> raames on viidud läbi mitmeid üritusi (koolitused, töötoad, käsiraamatu väljatöötamine jne) võimekuse tõstmiseks.
16.2. tagatakse kõigi rahapesukuritegude eelkuritegude menetlemisel kriminaaltulu väljaselgitamine;	Kuriteo tagajärjel saadud ning laiendatud konfiskeerimisele kuuluva vara väljaselgitamise, hindamise ja arvestuse pidamise juhendi kohaselt tuleb konfiskeerimisele kuuluva vara kohta hakata andmeid koguma juba menetluse algfaasis, jättes piiritlemata konkreetsed kuriteod.
16.3. Luuakse arestitud vara hoiutingimused, mis tagavad vara säilimise.	Käibemaksu ja aktsiisipettuste tõkestamise valitsuskomisjoni koosoleku otsusest tulenevalt kutsus Maksu- ja Tolliamet oktoobris 2008. a kokku töörühma, kelle ülesandeks on välja töötada üleriigiline asitõendite ja konfiskeeritud vara hoiustamise kontseptsioon. Töörühma eesmärgipärane tegevus jätkub 2009 aastal - parandada asitõendite ja konfiskeeritud vara

	hoiutingimusi tagamaks arestitud vara säilimine.
--	--

10. Suureneb elanike teadlikkus oma vara kaitsmise võimalustest.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
17.1. teavitatakse elanikkonda võimalikest riskidest ning kuritegevuse trendidest ¹ ;	2008. aastal toimus pidev ohtude hindamine ning pressiteadete väljaandmine nii televisioonimaterjalidena kui maakondlike ajalehtede artiklitenä – nõrga jääga ei maksa kalale minna, sügisel võtke metsa seenele/marjule minnes mobiil kaasa ja teavitage lähedasi, pimedas ei maksa vähekäidavates kohtades üksi liikuda ja oma ümbrust tuleb alati (nii väljas kui maja trepikojas) tähele panna, jälgida, et autosse ei jäetaks asju, mis vargaile huvi pakuvad, suvel ei tasu õhutamise eesmärgil rõduuksi ega aknaid ööseks lahti jätta jne.
17.2. laiendatakse kogukonnakeskset ennetustööd, kaasates sellesse korteriühistud, kinnisvaraarendajad, kindlustusfirmad, turvafirmad ja turvatooteid pakuvad ettevõtted ning elanike ühendused;	Üks piirkondliku politseitöö peamisi eesmärke on osaleda kohalike omavalitsusüksuste juurde moodustatavate ja/või seal juba tegutsevate turvalisuskomisjonide (ehk turvavõrgustike) tegevuses.
17.3. toetatakse naabrivalve jätkusuutlikku arengut.	Uute naabrivalvesektorite moodustamisel on politsei kohalolek ühe osapoolena tagatud. Politsei osaleb naabrivalvepiirkondade ja sektorite nõustamisel.

V VÄHEM ÕNNETUSI

11. Õnnetustes hukkunute ja vigastatute arv kahaneb.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
18.1. luuakse õiguslik alus tuleohutusjärelvalve ametnike toiminguteks kõikide ohtude korral, mis võivad põhjustada tulekahju tekke;	Tuleohutusjärelvalve ametnike tegevuse õiguslikud alused on täpsustatud pääste seaduse ja tuleohutuse seaduse eelnõudes, mis töötati välja 2008. aastal ja mis on plaanis jõustada 2010. a.
18.2. rakendatakse varajase hoiatuse süsteem, mille vahendusel saab õigeaegselt teavitada avalikkust erakorralistest sündmustest, õnnetustest ja	Sireenide põhise varajase hoiatuse süsteemi rakendamise põhialused kinnitati 2008.a siseministri käskkirjaga „Varajase hoiatuse süsteemi sireenide paigaldamise, käitlemise ja

hädaolukordadest, arvestades sealhulgas side ja elektriga varustamise katkemise võimalusega;	elanikkonna ettevalmistamise nõuded ning sireenide signaalide tähendused“.
18.3. täpsustatakse suurõnnetuse ohuga ettevõtete riskianalüüsi koostamise kriteeriumid ning töötatakse välja seadusest tulenevad kohustuslikud tingimused ettevõtete riskianalüüsi tulemustega arvestamiseks planeeringute koostamisel;	Koostöös Sotsiaalministeeriumiga töötati 2008.a kevadel välja kemikaaliseaduse muutmise seaduse eelnõu, mis toob välja kohustuslikud tingimused ettevõtete riskianalüüsi tulemustega arvestamiseks planeeringute koostamisel. Eelnõu kiideti Riigikogus heaks 29.01.2009.
18.4. töötakse välja ohtlike vedude seadus;	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on koostanud ohtlike vedudega seotud õigusaktide analüüsi. Samuti analüüsiti 2008. aastal ohtlike raudteeveostega seotud õigusakte ja nendega seotud probleeme Ühtekuuluvusfondist rahastatud projekti „Tsentraliseeritud raudteepäästeüksuse moodustamine“ käigus. Asjakohase eelnõu väljatöötamiseni jõutakse lähitulevikus.
18.5. edendatakse õpetajate ning õpilaste ohutusala, sealhulgas tule-, vee- ja olmeohutusala, teadmisi;	Õpilaste ja õpetajate teadmiste tõstmiseks on välja on töötatud projektid „Nublu aitab“ (suunatud lasteaia lastele) ja „Tea tulest“ (suunatud algklasside lastele), mille käigus viiakse haridusasutustes regulaarselt läbi koolitusi. 2008.a koolitati nimetatud projektide käigus üle 15 000 lapse.
18.6. suurendatakse võimekust teostada riskipõhise valiku alusel tööruumide töökeskkonna alaseid ülevaatusi, et vähendada tööõnnetuste tekke tõenäosust;	Töötervishoiu ja tööohutusala seis ettevõtetes on paranenud - 2008. a registreeriti 20 surmaga lõppenud tööõnnetust, mis on taasiseseisvunud aja madalaim näitaja (2005. a – 24, 2006. a – 27, 2007. a – 21).
18.7. viiakse õppeasutuste õpi- ja olmekeskond vastavusse tervise-, töökaitse- ja tuleohutusnõuetele ning ehitusnormidele (ehitusala õigusaktid, standardid ja juhised).	2008.a koostati kokkuvõtte haridusasutuste tuleohutusalasest olukorrast ning tutvustati kokkuvõtet Vabariigi Valitsuse kriisikomisjonile. Kokkuvõtte kohaselt on 1/3 koolidest tuleohutusalaselt korras, 1/3 väiksemate puudustega ja 1/3 oluliste puudustega. Haridusasutuste tuleohutusnõuetega vastavusse viimiseks tõhustatakse tuleohutusjärelvalvet. Haridusasutuste tuleohutusalasest olukorrast esitatakse kokkuvõtte Vabariigi Valitsuse kriisikomisjonile kord aastas.

12. Suureneb elanike teadlikkus õigest käitumisest õnnetuste korral.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
<p>19.1. käivitatakse elanikke abistav ja juhendav internetikeskkond, mis koondab informatsiooni võimalikest ohtudest ja annab erinevates ohuolukordades käitumise juhiseid, sealhulgas juhised käitumiseks tule-, liiklus- ja teiste õnnetuste korral;</p>	<p>Tuleohutusosalased juhendmaterjalid on kättesaadaval lehekülgedel www.kodutuleohutuks.ee ja www.rescue.ee</p>
<p>19.2. tõhustatakse elanikkonnakaitse tegevust, sealhulgas määratletakse riigiasutuste kohustused elanikele suunatud selgitustöö tegemisel, et inimesed oleksid teadlikud elukeskkonna konkreetsetest ohtudest ja ennast ning teisi säästvast tegevusest ohuolukorras;</p>	<p>Ministeriumitele on saadetud kooskõlastamiseks hädaolukorra seaduse eelnõu, mis integreerib omavahel hädaolukorraks valmisoleku seaduse ning eriolukorra seaduse. Hädaolukorra seaduse eelnõu näeb ette Vabariigi Valitsuse määruse koostamise, mis sätestab elanikkonna hädaolukorrast ja selle lahendamisest teavitamise, sh varajase hoiatamise, psühholoogilise kaitse ja kriisikommunikatsiooni alused. Hädaolukorra seaduse jõustumisajaks on kavandatud 2010.a.</p>
<p>19.3. koordineeritakse ohutusvaldkonna sotsiaalreklaamide korraldajate tegevust, et suurendada info mõju sihtgruppidele;</p>	<p>Liiklusohutuse alast sotsiaalreklaami korraldatakse aastateks 2003 – 2015 paika pandud rahvusliku liiklusohutusprogrammi põhimõtete järgi.</p> <p>2008. aastal korraldas Maanteeamet koostöös Politsei ja Eesti Riikliku Autoregistrikeskusega helkuri kandmise vajalikkust selgitava liiklusohutuskampaaniaga "Ära unusta helkurit, Sind on raske unustada."</p> <p>Alates 2008. aasta detsembrist on maanteeade ääres eksponeeritud liiklusohutusreklaam ohutu sõidukiiruse valikuks talvistes oludes "On libe. Ära kiirusta!"</p> <p>Politsei toetab liiklusohutuse alaseid sotsiaalreklaami kampaaniaid omapoolse avaliku kommunikatsiooni ja sõnumitega vastavalt Politsei ja Maanteeameti kokkulepitud tegevuskavale.</p> <p>Tuleohutuse alast teavitustööd ja sotsiaalreklaami korraldab Päästeamet vastavalt päästeala ennetustöö strateegias</p>

	<p>aastani 2011 paika pandud põhimõtetele.</p> <p>2008. aastal korraldas Päästeamet kaks tuleohutuse alast sotsiaalreklaami kampaaniat: Aprill – hooletu suitsetamine „Suits tapab hääletult“, Oktoober - tulekahju areng ja suitsuanduri tööpõhimõte. Reklaami avaldati tänavareklaamina, teles, raadios ja trükimeedias. Mõlemad kampaaniad kestsid kaks nädalat ja maksid kumbki üks miljon krooni.</p> <p>Ennetustöö otsene eesmärk on tõsta elanikkonna teadlikkust. Teadlikkust mõõdame neljast aspektist – kommunikatsiooni ulatus, teadmised, käitumine ja hoiakud. Ennetustöö tulemuslikkus väljendub nii elanikkonna teadlikkuse kasvus, mis omakorda on viinud alla tulekahjudes hukkunute arvu.</p> <p>2008. aasta lõpus läbi viidud uuringu põhjal on teadlikkus kõige kõrgem Lääne-Eesti Päästkeskuse regioonis ja seal on ka hukkunute arvu langus olnud kõige kiirem. Teadlikkus on kõige madalam venekeelse elanikkonna hulgas ja neile on suunatud ka 2009. aasta ennetustöö fookus.</p> <p>2007. aasta sügisel ja 2008. aasta sügis läbiviidud uuringute tulemuste võrdluse põhjal on suitsuanduriga varustatus elanikkonna hulgas kasvanud 20%-lt (2007) 38%-le (2008). Suitsuanduri signaali tuntus on samuti oluliselt tõusnud 17%-lt 67%-le. Samuti mõeldakse ka tulekahju võimalikkusele oma kodus ühe enam. Uuringud näitavad, et võrreldes 2007. aasta pidas möödunud aastal tulekahju oma kodus tõenäoliselt 6% enam inimesi.</p>
<p>19.4. kasvatatakse elanike teadlikkust veekogudel viibimise, juhuslikult leitud lõhkekehade ja olme hooletusega kaasnevatest õnnetusohutudest ja neid ennetavatest tegevustest.</p>	<p>2008. aastal tõhustati demineerimisalast ennetustööd. Selle raames viidi läbi loenguid erinevates õppeasutustes, kus osales üle 1860 lapse. Koolituse põhiraskus oli suunatud koolides kuuendatele klassidele. Samaaegselt koolitati ka koostööpartnereid politsei-asutustes ja militaarstruktuurides.</p>

VI TURVALISEM RIIK

13. Riigil on võimekus usaldusväärset tuvastada Eestis viibivad isikud.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
20.1. lisatakse reisidokumenti sõrmejälgede digitaalsed andmed;	<p>22. mail 2007 alustati Eestis digitaalsete biomeetriliste andmetega reisidokumentide väljaandmist. Olulisimaks muudatuseks oli biomeetria elektrooniliseks salvestamiseks vajaliku andmekandja (kontaktivaba kiibi) kasutuselevõtmine reisidokumendis.</p> <p>Elektroonilisi sõrmejäljekujutisi sisaldavate isikut tõendavate dokumentide väljaandmist alustakse 28.06.2009.</p>
20.2. ühtlustatakse isikutuvastamise ja isikut tõendavate dokumentidega seotud andmekogud ning isiku staatuse ja isikutuvastamisega seotud menetlused, sealhulgas suurendatakse andmete riskikasutamise võimalusi;	<p>Eesti on üks väheseid riike maailmas, kus isiku identiteedi haldamine ja dokumentide tootmine on tsentraliseeritud.</p> <p>Isikutuvastuse kvalitatiivselt uuele tasemele viimiseks ning süsteemseks riigi poolt tuvastatud ja isikut tõendava dokumendiga varustatud isikute identiteedi haldamiseks rakendati Kodakondsus- ja Migratsiooniametis 2008. a alguses ühetaoline isikutuvastusmenetlus, mille üheks osaks on ka näokujutiste biomeetriliste andmete võrdlus. Kuigi 2007.a aprillisündmuste toimumise ajal oli isikutuvastusmenetlus alles väljatöötamis- ja katsetusjärgus, kasutati juba siis olemaolevaid vahendeid aprillirahutustes osalenud isikute tuvastamisel väga edukalt.</p> <p>2008. novembris võeti KMA regionaalüksustes kasutusele Euroopa Liidu või kolmandate riikide kodanike reisidokumentide ja isikutunnistuste ehtsuse kontrollimiseks dokumendivõltsingute avastamise seadmed.</p> <p>Isikute omavahelise tuvastuse usaldusväärseuse tõstmiseks on Kodakondsus- ja Migratsiooniamet rakendanud avaliku teenuse, mille kaudu saab digitaalselt kontrollida isikut tõendavate dokumentide kehtivust. Samuti on selleks seaduslikku alust omavatele institutsioonidele avatud</p>

	<p>elektroonilised päringud, mis võimaldavad isikutuvastamist Kodakondsus- ja Migratsiooniameti isikut tõendavate dokumentide andmekogu andmete põhjal. Kodakondsus- ja Migratsiooniameti andmekogudesse päringuid tegevate klientide hulk on ületanud kahekümne avalikku ülesannet täitva asutuse piiri. Lisaks riigiasutustele on antud piiratud andmehulkadele ligipääs ka avalikke ülesandeid täitvatele firmadele.</p>
<p>20.3. avardatakse isikutunnistuste rakendamise võimalusi, et saavutada selle laiema kasutuselevõtt.</p>	<p>2002. aastal kasutuselevõetud isikutunnistus kannab nii visuaalset kui elektroonilist isikut tõendavat funktsiooni. 2009. aasta alguses oli kehtiv isikutunnistus 1 040 137 isikul.</p> <p>Digitaalse isikutunnistuse kasutusele võtmiseks töötas siseministeerium 2008. a välja Isikut tõendavate dokumentide seaduse muudatuse eelnõu. Eelnõu on momendil (02.02.2009) Riigikogus menetluses. Planeeritud on hakata välja andma digitaalset isikutunnistust alates 01.11.2009².</p>

14. Vähenevad illegaalselt Eestisse sisenemise ja Eestis viibimise võimalused.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
<p>21.1. tõhustatakse illegaalse immigratsiooni ennetamiseks, tõkestamiseks ja avastamiseks suunatud tegevusi;</p>	<p>2007. a rakendati tööle uus viisaregister, mis võimaldab biomeetriliste andmete (näokujutis ja sõrmejäljekujutis) hõivamist ning võrdlemist olemasolevate biomeetriliste andmetega ning elektroonilist viisade kooskõlastamist. Uus viisaregister võimaldas 2008. a. viisat taotlevate välismaalaste isikute tõsikindlama tuvastamise ning seeläbi vähendas võimalust, et Eestile ebasoovitavale isikule antakse viisa Eestisse sisenemiseks.</p> <p>2007. a lõpul rakendatus Euroopa Liidu viisade konsulteerimise süsteem (VISION). VISION-i vahendusel teostavad Eesti sisejulgeoleku tagamise eest vastutavad</p>

² Selgitus: Digitaalset isikutunnistust on tarvilik, kuna sagenenud on isikute vajadus oma isiku tõendamiseks elektroonilises keskkonnas. Elektroonilise isikutuvastamise laiemat kasutuselevõttu pärsib isikutunnistuse kasutuskõlbatuks muutumise korral uue isikutunnistuse väljaandmiseks kuluv liialt pikk aeg. Digitaalne isikutunnistus võimaldab isikul ennast isikutuvastussertifikaadi abil elektroonilises keskkonnas tuvastada ning anda ka digitaalset allkirja. Digitaalse isikutunnistusega ei saa läbi viia visuaalset isikutuvastamist.

	<p>asutused eelkontrolli isikute suhtes kes taotleavad Schengeni viisat mõnelt teiselt Euroopa Liidu liikmesriigilt. VISION võimaldas 2008 a senisest enam panustada Schengeni viisade väljastamise kontrolli.</p> <p>2008.a alguses Kodakondsus- ja Migratsiooniametis rakendatud ühtsetel alustel toimuv isikutuvastusmenetlus võimaldab senisest tõhusamalt avastada identiteedi väärkasutusi ja topeltidentiteedi kasutajad.</p> <p>Schengeni ühtsesse viisaruumi astumise järgselt ei ole olukord illegaalse migratsiooni tõsisemate aspektide (salaja üle piiri toimetamine, grupiviisilised ebaseaduslikud ületused jms) osas siiani märkimisväärselt muutunud. Illegaalse immigratsiooni valdkonnas on suudetud tagada stabiilne ning kontrollitav olukord. Eesti ei ole massilise illegaalse migratsiooni siht- ega transiitriik. Illegaalid saabusid rahvusvaheliseks liicluseks avatud piiripunktide kaudu liinibussidega või rongidega võltsitud dokumente kasutades või ületasid piiripunktide vahelisel alal ebaseaduslikult ajutist kontrolljoont. Iseloomulikus joones on jätkuvalt võltsitud dokumendid, kuid nüüd on trendiks võltsitud Schengeni viisa või mõne Euroopa Liidu riigi elamisluba. Toimusid ühisoperatsioonid majutusasutuste kontrollimiseks, avastamiseks seadusliku aluseta Eestis viibivaid kolmandate riikide kodanikke;</p> <p>Kasutusel on erinevatel tasanditel riskianalüüsid, et teadlikult suunata ressursse ohusuundadel. Kasutusele on võetud liikuvad üksused ja sageli koostöös politseiga, et kontrollida välismaalaste riigis viibimise seaduslikkus ja muid siseturvalise ohte.</p>
<p>21.2. tagatakse Eesti ühinemine Euroopa Liidu ühtse viisainfosüsteemi (VIS) ja Schengeni II põlvkonna infosüsteemiga (SISII);</p>	<p>Vastava ettevalmistusega on tegeletud pikemat aega ja liikmesriikide hulgas on Eesti siinkohal esimeste hulgas oma valmiduse poolest. Kui Euroopa Liit tsentraalselt suudab täita oma kohustused, siis oleme valmis omalt poolt liitumiseks. VIS rakendumine on</p>

	Euroopa Liidu poolt esitatud uue ajakava kohaselt lükkub VIS kasutusele võtmine edasi 21. detsembrisse 2009. Siseministerium koos allasutustega on omapoolsete VIS arendustöödega graafikus ning valmis liituma tähtajaks.
21.3. tõstetakse intensiivse laevaliiklusega aladel mereseiresüsteemis avastatud märkide identifitseerimise võimekust vaatluskaameratega ning merealadelt saadud info vahetamist pädevate ametkondadega;	Mereseire infosüsteemi II etapp on kavandatud rakendada aastatel 2011-2013 Euroopa Välispiiride Fondi toel (VPF ³). Antud etapis on planeeritud paigaldada kaamerad mereobjektide tuvastamiseks ja luuakse infosüsteem mereseire alase informatsiooni vahetamiseks teiste infosüsteemidega. 2008 a kutsuti kokku Kaitseministeriumi töögrupp mereseire arengukava koostamiseks.
21.4. ehitatakse välja välispiiri maismaapiir, sealhulgas jõe- ja järvepiir;	Eesmärgi saavutamiseks planeeritud tegevused on kavandatud teostada alates 2012 aastast. Välispiiri väljaehitamine sõltub riigi finantsmajanduslikest võimalustest ja poliitilisest olukorrast, sh piirilepingu sõlmimisest.
21.5. suurendatakse välispiiri maismaapiiri valvamist tehniliste seiresüsteemide abil ja kaasaegse tehnoloogia kasutamist piirikontrolli läbiviimisel.	Alustatud on tegevusi idapiiri seiresüsteemide kaasajastamiseks ja tehnilise valveala suurendamiseks Välispiirifondi (VPF) vahendite abil. Lisatakse seadmeid Narva jõele, uuendatakse Peipsi radarisüsteemi, Mehikoorma kordonisse tuleb Lämmijärve seiresüsteem.

15. Tugevneb Eesti Vabariigi vastu suunatud luure- ja õnnetustegevuse ennetamine ning tõkestamine.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
22.1. suurendatakse teabehanget ja tõhustatakse rahvusvahelist koostööd Eesti-vaenulike eriteenistuste ja Eesti riigi julgeoleku vastu suunatud kavatsuste kohta informatsiooni saamiseks ning vajalike vastumeetmete rakendamiseks;	Teabehange toimub vastavalt planeeritud mahtudele ja kavale.
22.2. tõstetakse teadus- ja tööstusspionaaži subjektide teadlikkust võimalikust luuretegevusest;	Asjassepuutuvad ametnikud on esinenud teemakohastel seminaridel ning teadus- ja tööstusspionaaži teemat lahatakse pikemalt ka meediakajastustes, muuhulgas Kaitsepolitsei-ameti avalikus aastaraamatus.

³ Välispiiride fond

<p>22.3. luuakse õiguslik alus, mis kohustaks Euroopa Liidu liikmesriikidest Eestisse saabuvate ja väljuvate lendude reisijate, tolli- ja piiritoiminguid tegevate sadamate ja raudtee kaudu reisivate isikute ning majutusettevõtete klientide isikuandmete elektroonilise fikseerimise ja säilitamise ning elektroonilise juurdepääsu võimaldamise õiguskaitseasutustele;</p>	<p>Euroopa Liidu (EL) tasandil toimuvad arutelud lennureisijate broneeringuinfo (PNR) rakendamiseks. Riigikogu Põhiseaduskomisjon ning Euroopa Liidu asjade komisjon on andnud mandaadi andmete töötlemise geograafilise ulatuse laiendamiseks ka EL-sisestele lendudele. Paralleelselt EL-tasandil Eesti seisukohtade kaitsmisega on analüüsitud ka siseriikliku süsteemi loomise võimalikkust, millesse on kaasatud teisi huvitatud osapooli (sh lennuettevõtjad). Koos parlamendiliikmetega on tutvunud Ühendkuningriigi sarnase süsteemi rakenduse ja tulemuslikkusega, samuti Rootsi tolli PNR-andmete töötlemisega. Lennureisijate broneeringuinfo süsteemi loomine sõltub eelarve võimalustest.</p>
<p>22.4. arendatakse riigi küberjulgeoleku alast võimekust ja tõhustatakse siseturvalisuse- ja kaitseametkondade koostööd teiste asjast huvitatud osapoolte ja vastavat kompetentsi omavate isikutega.</p>	<p>Toimub koostöö Kaitseministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Siseministeeriumi allüksuste vahel küberjulgeoleku alaste riskide tõenäosuse minimeerimiseks. Jätkub tõhus rahvusvaheline koostöö internetikuritegevuse ennetamiseks ja tõkestamiseks.</p>

16. Terroriaktide ennetamine ja tõkestamine, sealhulgas riigi poolt julgestatavate isikute vastaste rünnete ärahoidmine, muutub tõhusamaks.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
<p>23.1. tõstetakse kõrge füüsilise rünnaku riskiga objektide turvalisust;</p>	<p>2008. aasta lõpuks on kõikide objektide valve kohta koostatud kaitsekontseptsioonid. Kokku koostati 10 kaitsekontseptsiooni</p> <p>2007. aasta lõpus soetati Julgestuspolitseile objektide valveks uus valvesüsteem ning alates 2008. aasta algusest hakati valvatavatel objektidel valvesüsteemi välja vahetama. Hetkel on ühinenud 45 objekti.</p> <p>1. juunist 2008 vaadati üle politseivalve optimaalne arv saatkondades ja välisesindustes.</p>
<p>23.2. analüüsitakse regulaarselt julgestustegevuse tõhusust;</p>	<p>Julgestustegevuse tõhusust analüüsitakse järjepidevalt. Analüüsi tulemusena on välja toodud ja tõstatud probleemid olukorra parandamiseks, mis reeglina ei sõltu julgestuse pakkujast ning nõuavad rahalisi investeeringuid. Lahendused leitakse</p>

	koostöös objektide valdajatega.
23.3. tugevdatakse kõrge rünnakuriskiga isikute isikukaitset ning üleriigilise tähtsusega ürituste ja riigivisiitide turvalisust;	2008. aasta I poolaasta jooksul vahetati välja mõlemad kaitseautod. Mõlemal autol on kaasaegne varustus (vilkurid, märgutuled, kaamerad, e-politsei seadmed, sidevahendid).
23.4. muudetakse julgestustegevus teabepõhiseks tegevuste kogumiks, mis rajaneb professionaalsel koostööl erinevate sidusorganisatsioonidega;	Asjakohase tegevuse planeerimine käib koos Politsei-, Piirivalve ning Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ühendatud asutuse loomisega, kus osaliselt reorganiseeritakse ka senine julgestustegevus.
23.5. arendatakse tagaotsitavate isikute ja sõidukite automatiseeritud tuvastamist.	<p>2008. aastal toimus Phare projekti Automated Fingerprint Identification System raames hangitud automatiseeritud sõrmejälgede otsimise süsteemi (AFIS) kaugklieentseadmete (registreerimisjaamad, statsionaarsed ja mobiilsed kiirkontrolljaamad) paigaldamine ja seadistamine politseiasutustes ja kasutajakoolitused koostöös Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi ja Registrate ja Infosüsteemide Keskusega.</p> <p>Sõlmitud leping koostöö kohta DNA profiilide vahetamisel ja võrdlemisel DNA registris 14.04.2008 Läti Politseiga ja 17.06.2008 Leedu Politseiga, vastavat lepingut uuendatud 17.11.2008 Soome Politseiga.</p> <p>Tundmatute laipade ja tundmatute isikute elektroonse tuvastuse funktsionaalsuse arendamine ei olnud 2008 aastal võimalik seoses rahaliste vahendite puudumisega. 2009 aastal on võimalik realiseerida rahastamise allika leidmisel.</p>

17. Elutähtsate valdkondade toimimine õnnetuste, häda- ja eriolukordade ajal on tagatud.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
24. Elutähtsate valdkondade toimimine õnnetuste, häda- ja eriolukordade ajal on tagatud. Selleks luuakse vajalikud õiguslikud alused.	Elutähtsate valdkondade toimimise õiguslikud alused on reguleeritud hädaolukorra seaduse eelnõus, mis on saadetud kooskõlastamiseks ministeeriumitele. Hädaolukorra seaduse jõustumisajaks on kavandatud 2010.a.

VII KIIREM ABI

18. Väheneb ohukahtlusest ohu tõrjumiseni või korrarikkumise kõrvaldamiseni kuluv aeg.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
25.1. edendatakse omaalgatusel põhinevat vabatahtlike tegevust, kelle abiga on enne professionaalse abi saabumist võimalik rakendada esmaseid meetmeid tagajärgede leevendamiseks;	2008.a valmistati ette „Päästet abistava vabatahtliku tegevuse arendamise kontseptsioon“, mis paneb paika üldalused ja eesmärgid vabatahtlike päästjate tegevuse arendamiseks. Samuti jätkati päästeala vabatahtlike tegevuse toetamist (rahaline toetus, koolitus ja varustus).
25.2. kehtestatakse politsei väljakutsete teenindamise standard ja ühtsed väljakutseprioriteedid;	Töö standardiga jätkub 2009. aastal, tulenevalt Politsei-, Piirivalve- ning Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ühendatud asutuse moodustamisega kaasnevast võimalusest optimeerida tugitegevuse ressursse ja suunata need põhitegevusesse. Kolme ametkonna ühendatud ja hästi läbimõeldud ressursikasutusega aitame kaasa turvalisema ühiskonna loomisele, mis on ilmselt iga siin elava või viibiva inimese jaoks oluline. Lisaks annab kolme ametkonna ühendamine võimaluse positiivselt ära kasutada parimad praktikad erinevatest ametkondadest laiendades neid ka teistele valdkondadele.
25.3. intensiivistatakse merel patrullimist ja jätkatakse uute multifunktsionaalsete (patrullimine, päästmine merel, reostuse korje jms) laevade hankimist;	Riigile ja meie kodanikele on vajalik laevadega võimekuse loomine merel tegutsemiseks (reostuse lokaliseerimine, päästmine, merepiiri valve, koostööpartnerite abistamine), sest ca 52% Eesti piirist on merepiir. 2008. a viidi läbi kahe multifunktsionaalse laeva hange, mis esimesel korral ebaõnnestust, sest pakkumiste hinnad ületasid eelarve võimalused. Sellest tulenevalt korraldatakse hange ühe multifunktsionaalse laeva osas.
25.4. tõstetakse elanike teadlikkust hädaabinumbri 112 saadavast abist;	Elanikkonna teadlikkuse tõstmise eesmärgil avaldati selgitavaid artikleid kohalikes väljaannetes ning osaleti erinevatel avalikel üritustel (messidel), tegevus on jätkuv. Õigesti käituvate (teadlike) elanike hulk, kes tulekahju korral esmajärjekorras helistavad numbril 112, on 2008. a läbiviidud TNS Emor uuringu järgi 84%.

<p>25.5. suurendatakse hädaabinumbri helistajale vastamise ja väljasõidukorralduse edastamise kiirust ning parandatakse õnnetusteadete edastamise oskust;</p>	<p>Töökorralduse ühtlustamise ning kõnede ülevoolusüsteemi rakendamise tulemusena vastatakse hädaabinumbri 112 helistajale 15 sekundi jooksul.</p> <p>Koostöös Sotsiaalministeeriumi ning Tervishoiuametiga võeti kasutusele meditsiinialaste väljakutsete vastuvõtmise ja töötlemise juhendid, mille tulemusena töödeldakse kiireloomulisi väljakutseid ühe minuti jooksul. Juhendite kasutamiseks viidi läbi päästekorraldajate koolitused.</p>
<p>25.6. suurendatakse päästekomandode võimekust iseseisvaks suitsu sukeldumiseks ja päästetööde tegemiseks maanteetranspordi avariide, ohtlike ainetega toimuvate õnnetuste ning hoonetes kõrgemal kui kolmandal korrusel toimuvate õnnetuste korral;</p>	<p>2008.a jooksul tehti Euroopa Struktuurfondide toel järgmised soetused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 põhiautot (Scania ja MAN) • 1 redelauto (MAN) • 5 keemiahaagist • 1 keemiakonteiner • 19 komplekti liiklusavariide päästetööde varustust (hüdraulilised vahendid). <p>Lisaks varustuse soetamisele toimusid regulaarselt päästetöötajate koolitused koos praktiliste harjutustega.</p>
<p>25.7. kasvatatakse ulatuslike metsapõlengute kustutamise ja laialdase rannikureostuse ning põlevvedelike tulekahju tagajärgede likvideerimise võimekust;</p>	<p>2008.a jooksul soetati Euroopa Struktuurfondide toel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 vahukonteiner • ATV-de haagised ja kustutussüsteemid 15 tk, • 3 poomisüsteemi, • 8 veepäästepaati ja haagised, • kaitseriietust. <p>Lisaks varustuse soetamisele toimusid regulaarselt päästetöötajate koolitused koos praktiliste harjutustega.</p> <p>Viimastel aastatel soetatud päästetehnika ja päästeorganisatsiooni arengu efektiivsuse heaks näiteks on 2008. a Vihterpalu metsapõlengu kustutamine, mis toimus 100 tunni jooksul. Varasemalt on metsapõlengute kustutamine võtnud aega vähemalt 1-2 nädalat.</p>

25.8. tõstetakse õhusõiduki abil patrullimise, otsingu ja päästetööde, reostusseire, haigete transpordi ning kiirabi lendude tegemise ööpäevaringset üleriigilist võimekust ning viiakse see vastavusse rahvusvaheliste nõuetega;	Suurendati reostusseire lendude arvu (keskmiselt kolm lendu nädalas) ja piirivalve õhusõidukitel võeti kasutusele merereostuse kaugseire radarid ja reostuse esmase tuvastamise tehnoloogia.
25.9. suurendatakse täiendavate tulekahju avastamiseseadmete (lisaks autonoomsetele tulekahjusignalisatsioonianduritele) rakendamist ja sellealast teadlikkust.	2008.a keskenduti eelkõige suitsuandurite propageerimisele, muude signalisatsioonisüsteemide (kallimate ja tõhusamate lahenduste) edendamine on ennetustöös järgmise, 2009-2010, etapi tegevus.

VIII TÕHUSAM TURVALISUSPOLIITIKA

19. Turvalisuspoliitika kujundamine ja rakendamine muutub tõhusamaks.

TPPS eesmärk	Tegevused 2008.a
26.1. analüüsitakse korrariikumiste põhjuseid ning nende ennetamiseks rakendatavate abinõude mõjusust, millest lähtuvalt toimub valdkonna arenduste koordineerimine ning strateegiline planeerimine;	Politsei koostas analüüsi „Röövimised ja avaliku korra rasked rikkumised (§263) 2007.a ja 2008.a 4 esimesel kuul“, mis aitas leida rakenduslikke meetmeid korrariikumiste ennetamiseks läbi politsei tegevuse korrastamise (patrullide paigutus probleemsetesse kohtadesse). Samuti kasutati saadud andmeid ennetustöö korraldamisel.
26.2. siseturvalisuse võimekuste arendamisel pööratakse enam tähelepanu riigi terviklikkuse ja julgeoleku seisukohast olulistele piirkondadele, nagu Ida-Virumaa ja piiriäärsed omavalitsused;	Tulenevalt Ida-Virumaa eripärast ja riskidest on Ida-Eesti Päästkeskusele hangitud uut päästetehnikat (keemia ja metsatulekahjude varustus). Lisakul avati 2008. a novembris uus politseija päästehoone. Ida-Virumaal tuleb jätkata politsei ja päästeteenistujate töötingimuste parandamisega, uute hoonete ehitamine on eelkõige vajalik Jõhvis ja Narvas.
26.3. kehtestatakse kriisireguleerimisala üldseadus, millega korrastatakse kogu kriisireguleerimisala õiguslik süsteem;	Kriisireguleerimisala korrastamiseks töötati välja hädaolukorra seaduse eelnõu, mis integreerib omavahel hädaolukorraks valmisoleku seaduse ning eriolukorra seaduse. Eelnõu on saadetud kooskõlastamiseks ministeeriumitele. Hädaolukorra seaduse jõustumisajaks on kavandatud 2010.a.
26.4. tõhustatakse avaliku korra ohtude analüüsimist ning ennetavate tegevuste planeerimist kohaliku omavalitsuse territooriumil;	Eesmärgi saavutamist arvestatakse ühendatud moodustamisel.

<p>26.5. kaasatakse siseturvalisuse tagamisse senisest enam Kaitseliit;</p>	<p>Kaitseliidu ja Politsei ameti vahel on sõlmitud koostöökokkulepe, mille kohaselt igal aastal lepatakse kokku aasta ühistegevustes. Kaitseliit osaleb siseturvalisuse tagamisel oma pädevusest tulenevalt ja koostöö politseiga on hea.</p> <p>Päästeamet ja Kaitseliit on koostöö tõhustamiseks sõlminud koostöölepingu. Koostöölepingu alusel kaasatakse kaitseliidu üksusi suureulatuslikele päästetöödele, antakse kaitseliitlastele erialakoolitust ning kasutakse nende abi ennetustööl. Koostööleping sätestab muu hulgas, et igal kaitseliidu maleval on ööpäevaringne kontaktnumber häirekeskusega ühenduseks.</p>
<p>26.6. ühendatakse kõik siseturvalisuse ametkonnad ühtsesse operatiivraadioside süsteemi;</p>	<p>2008. aastal täiustati operatiivraadioside süsteemi leviala, alustades II etapiga.</p> <p>2008. aasta algusest kasutavad uut operatiivraadioside süsteemi politsei üleriigilised asutused ning 2008 aasta aprillist ka Piirivalve. 2008 aastal soetati vajalikud lõppkasutajate seadmed Politsei ja Päästeameti otstarbeks ning 2009. jooksul toimub üleminek uuele võrgule</p>
<p>26.7. integreeritakse kõigi menetlusliikide (kriminaal-, väärteo-, haldus- ja tsiviilmenetluse) protsessid E-Toimiku keskkonna ja teenustega;</p>	<p>Valmimisjärgus on politseiinfosüsteem (MIS), mille protsessid on integreeritud E-toimiku keskkonna ja teenustega - rakendub 2009 aastal. Kriminaalasjade osas on keskkond valmimisel, väärteomenetluse osas tegevused alles käivad.</p>
<p>26.8. kaasatakse vabatahtlikke ja mittetulundussektorit korrakaitsesse nii igapäevaste avaliku korra ohtude ennetamiseks kui ka suuremahuliste õnnetuste tagajärgede leevendamiseks;</p>	<p>Politsei poolt toimub pidev kaasamine, näiteks eelkõige abipolitseinike näol.</p> <p>2008.a valmistati ette „Päästet abistava vabatahtliku tegevuse arendamise kontseptsioon“, mis paneb paika üldalused ja eesmärgid vabatahtlike päästjate tegevuse arendamiseks. 2009.a on kavas kontseptsiooni kinnitamine siseministri poolt ja kinnitatud kontseptsioon saab aluseks vabatahtlike edaspidiste tegevuste arendamisel.</p>
<p>26.9. edendatakse elanikkonna psühholoogilise kaitse korraldust, mis käsitleb elanikkonna emotsionaalse turvalisuse tagamise meetmeid suuremahulise õnnetuse, häda- ja</p>	<p>Elanikkonna psühholoogilise kaitse õiguslikud alused on reguleeritud hädaolukorra seaduse eelnõus, mis on saadetud kooskõlastamiseks ministeeriumitele. Hädaolukorra seaduse</p>

<p>eriolukorra ning erakorralise seisukorra ajal, sealhulgas meetmeid, mis on vajalikud kannatada saanud inimeste ja nende lähedaste ning riigi esindajate usaldusliku suhte loomiseks ja säilitamiseks ning paanika vältimiseks;</p>	<p>jõustumisajaks on kavandatud 2010.a. Psühholoogilise kaitse alased arendustegevused toimuvad Riigikantselei valitsuskommunikatsiooni büroo juhtimisel (tegevuste sisu kohta käiv teave on asutusesisese kasutamise piiranguga).</p>
<p>26.10. arendatakse sisejulgeoleku organisatsiooni, lähtudes tegevuskeskkonnas toimuvatest muudatustest ja uutest riskidest ning kuluefektiivsuse suurendamise vajadusest;</p>	<p>Politsei-, Piirivalve- ning Kodakondsus- ja Migratsiooniamet on kavas liita aastaks 2010. Ametite ühendamiseks koostati 2008 aasta veebruaris tegevuskava, mille üheks olulisemaks osaks on Politsei- ja piirivalveseaduse väljatöötamine.</p> <p>Ametite ühendamise eesmärgid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kodanikule suunatud avaliku sisejulgeoleku teenuse kvaliteet ja ühetaolisus; 2) Õigusvastase käitumise vähendamine ühiskonnas, süütegude vähenemine ning tulemuslikum menetlemine; 3) Piiratud ressursi optimaalne rakendamine sisejulgeoleku tagamisel. <p>Ametite taotleb sisejulgeolekusüsteemile eraldatud senisest läbimõeldumat kasutamist elanike turvatunde kindlustamisel. Ühendatud moodustamise keskne eesmärk on sama ressursiga pakkuda elanikkonnale efektiivsemat turvalisuse teenust</p> <p>Päästeorganisatsiooni arendamisel toimused järgmised tegevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) algatati päästeala juhtimissüsteemi korrastamine – kaardistati õigusaktidest tulenevad teenused ja määrati arendamist vajavad tegevused ning seati eesmärgid ja indikaatorid teenuste mahule ja kvaliteedile; 2) päästetöödega seotud teenuste pakkumise ühtlustamiseks ja eesmärkide seadmiseks on alustatud päästetööde teenistumudeli ellurakendamist. Päästetööde teenistumudel kirjeldab, millise mahuga päästeteenust erinevates piirkondades osutatakse; 3) 2008.a valmistati ette „Päästet abistava vabatahtliku tegevuse arendamise kontseptsioon“, mis paneb paika üldalused ja

	<p>eesmärgid vabatahtlike päästjate tegevuse arendamiseks.</p> <p>Koostati ühendhäirekeskuse kontseptsioon ning korrastati Siseministeriumi operatiivinformatsiooni liikumise süsteemi.</p>
<p>26.11. luuakse parimad võimalused korrakaitse ja kriminaalpolitsei ning teiste siseturvalisuse ametnike koolitamiseks Sisekaitseakadeemias.</p>	<p>Siseministerium on koostöös Riigi Kinnisvara AS'ga alustanud ettevalmistusi Sisekaitseakadeemia uue kaasaegse õpilinnaku ehitamiseks Harju maakonda Murastesse. 2008 aastal alustati asjakohase detailplaneeringu muutmisega. 2009. aastal alustatakse projekteerimisega.</p>

Lisa 1: turvalisuspoliitika põhisuundade indikaatorid aastal 2007/2008		
Indikaatori nimetus	Aasta	
	2007	2008
1. Turvalisem tunne		
1.1. Avalikus kohas rünnaku ohvriks sattuda kartvate elanike % ⁴	20,6	13,3
1.2. Isikuvastaste kuritegude arv ⁵	6004	6540
1.3. Tapmiste ja mõrvade arv	110	104
1.4. Alaealiste vastu toime pandud kuritegude arv	79	145
1.5. Rahvustevahelisi pingeid tunnetavate elanike % ⁶	Puudub	47,5
2. Ohutum liiklus		
2.1. Liiklusõnnetustes hukkunute arv	196	132
2.2. Liiklusõnnetustes vigastatute arv	3271	2386
2.3. Liiklusõnnetustega kaasnevad varalised kahjud kroonides ⁷	975 mlj ⁸	628 mlj ⁹
2.4. Liikluskultuuriga rahul olevate elanike % ¹⁰	32,5	26,9
3. Tuleohutum elukeskkond		
3.1. Tuleõnnetustes hukkunute arv	132	89
3.2. Tuleõnnetustes vigastatute arv	155	84
3.3. Tuleõnnetustega kaasnevad varalised kahjud kroonides	84,4 mlj ¹¹	359171861
4. Kaitstum vara		
4.1. Varavastaste kuritegude arv	27600	28262
4.2. Alaealiste poolt toime pandud varavastaste süütegude arv	1489	2694
4.3. Kriminaalsel teel saadud tulu konfiskeerimiseks arestitud (EEK)	Puudub	49 079 348
5. Vähem õnnetusi		
5.1. Õnnetustes (va liiklus- ja tuleõnnetustes) hukkunute arv	57	84
5.2. Õnnetustes (va liiklus- ja tuleõnnetustes) vigastatute arv	2812	3917
6. Turvalisem riik		
6.1. Terroriaktide arv	0	0
6.2. Riigi poolt julgestatavate isikute vastaste rünnete arv	0	0
7. Kiirem abi		
7.1. 112 hädaabinumbri teadlike elanike % ¹²	96 ¹³	93
7.2. Keskmine 112 hädaabinumbri helistajale vastamise kiirus sekundites	20	15
7.3. Keskmine päästele või kiirabile väljasõidukorralduse edastamise kiirus sekundites ¹⁴	50	50
7.4. Politsei väljakutsele reageerimise aja vastavus standardile ¹⁵	Puudub	74,5%

⁴ Turu-uuringute AS asjakohase uuringu andmetel. Tellija: Politseiamet.

⁵ Kuritegevuse statistika andmestik pärineb Justiitsministeeriumi asjakohasest andmekogust

⁶ Turu-uuringute AS asjakohase uuringu andmetel. Tellija: Politseiamet.

⁷ Liikluskindlustuse Fondi andmetel

⁸ Liikluskindlustuse Fondi andmetel hüvitatud kahjud. Keskmine hüvitis 24 904 EEK.

⁹ Liikluskindlustuse fondi 9 kuu andmetel

¹⁰ Turu-uuringute AS asjakohase uuringu andmetel. Tellija: Politseiamet.

¹¹ Päästeameti kalkulatsioon. 2007. ja 2008. a kahjude hindamise metoodika on oluliselt erinev.

¹² TNS Emor asjakohase uuringu andmetel. Tellija: Päästeamet.

¹³ 2006. a andmed. 2007. a uuringut ei tehtud.

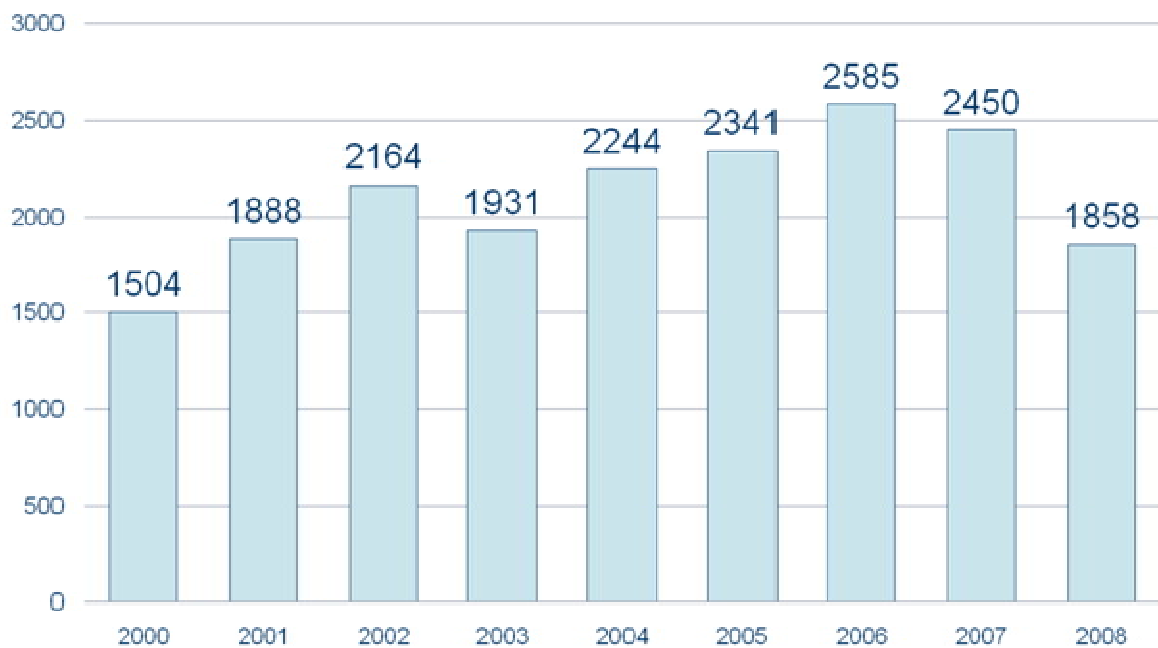
¹⁴ Päästeameti infosüsteemi andmetel

¹⁵ Politsei infosüsteemi POLIS andmetel

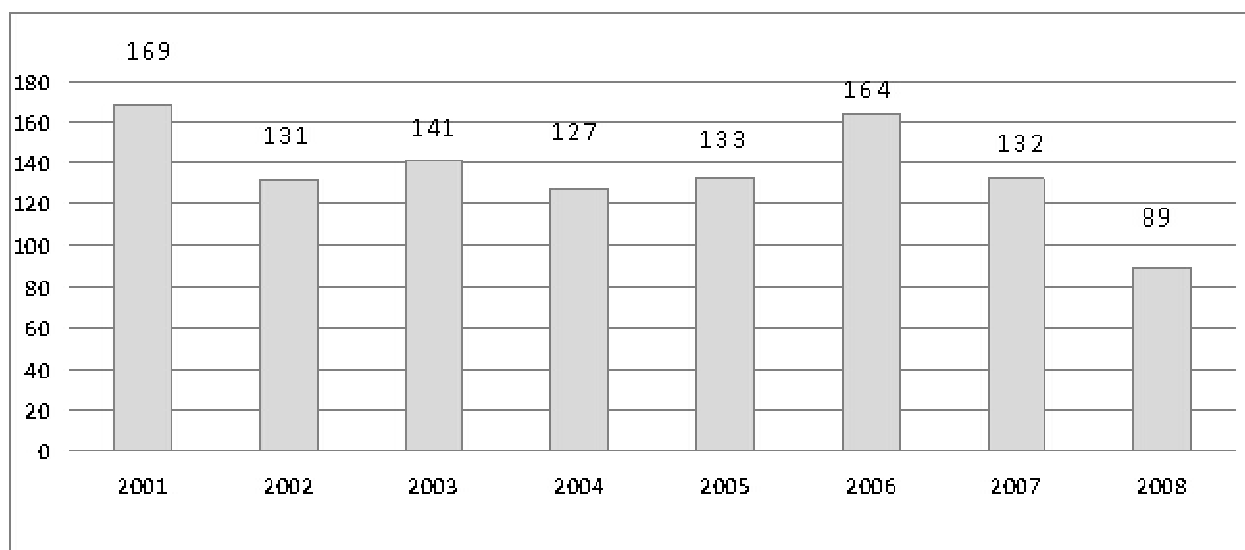
Lisa 2: Turvalisuspoliitika põhinäitajate graafikud

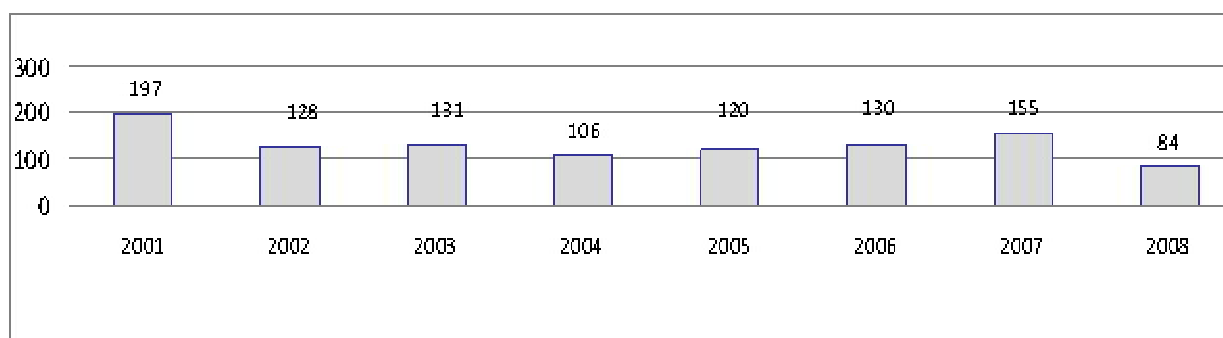
Graafik 1: liikluses hukkunud 1945-2007 (allikas: Maanteeamet)

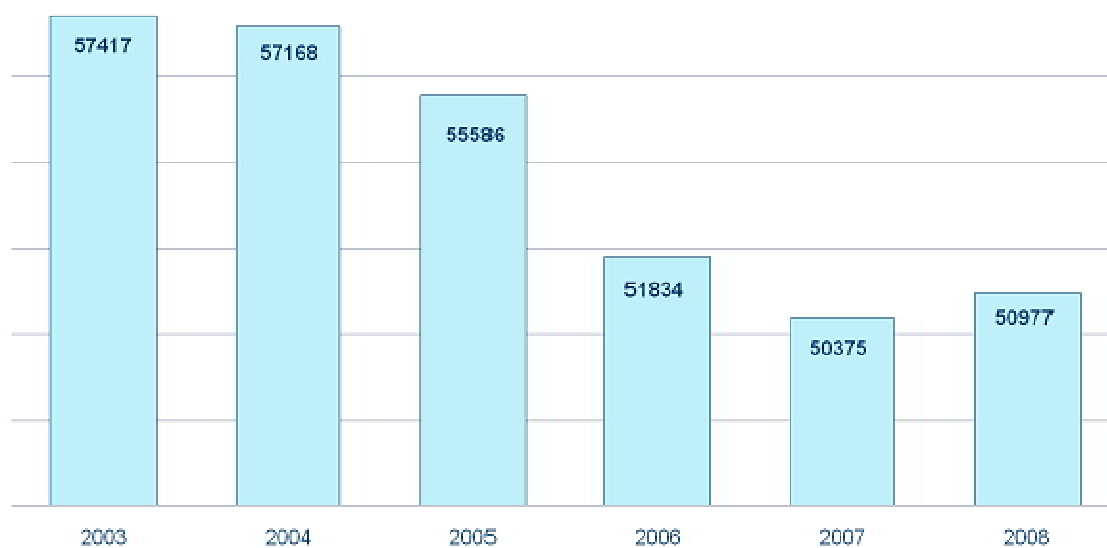
Graafik 2: vigastatutega liiklusõnnetusi 2000 – 2008 (allikas: Maanteeamet)

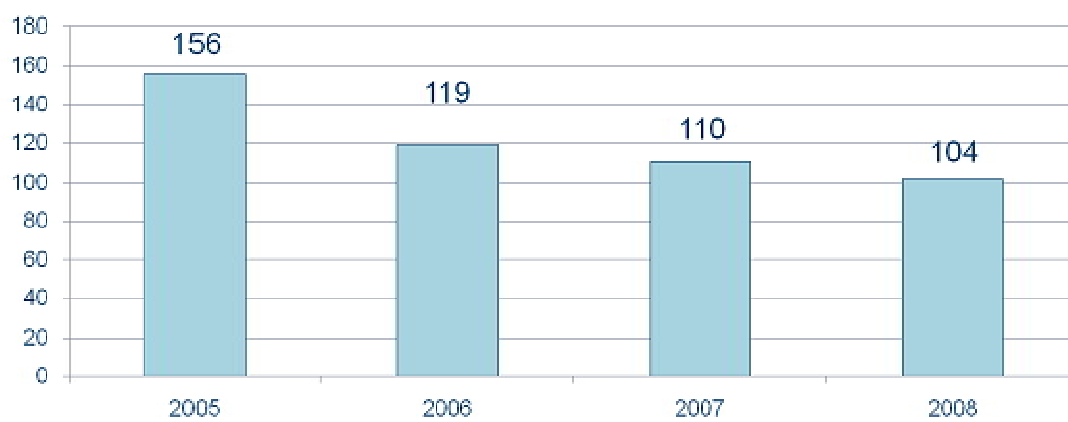
Graafik 3: tulekahjudes hukkunud 2001 – 2008 (allikas: Päästeamet)

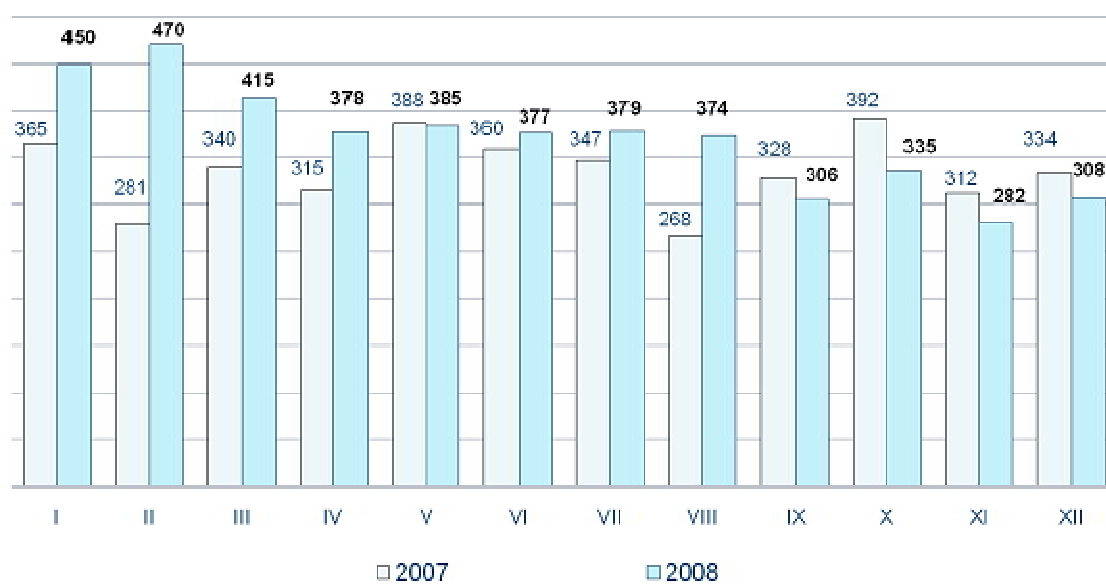
Graafik 4: tulekahjudes vigastatuid 2001 – 2004 (allikas: Päästeamet)

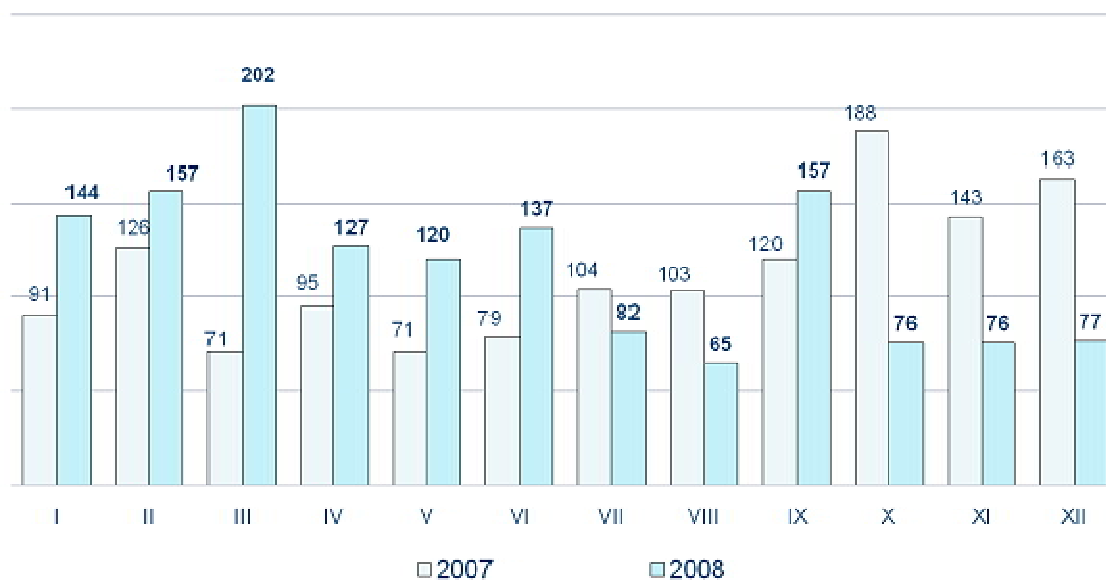
Graafik 5: registreeritud kuriteod 2003 – 2008 (allikas: Justiitsministeerium)

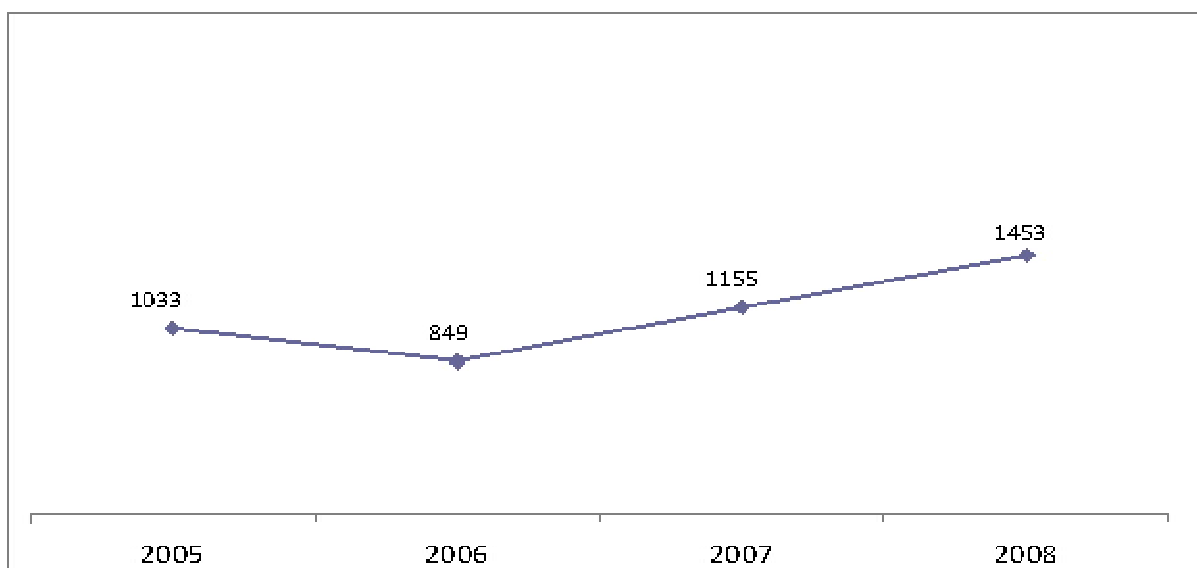
Graafik 6: registreeritud tapmised ja mõrvad 2005 – 2008 (allikas: Justiitsministeerium)

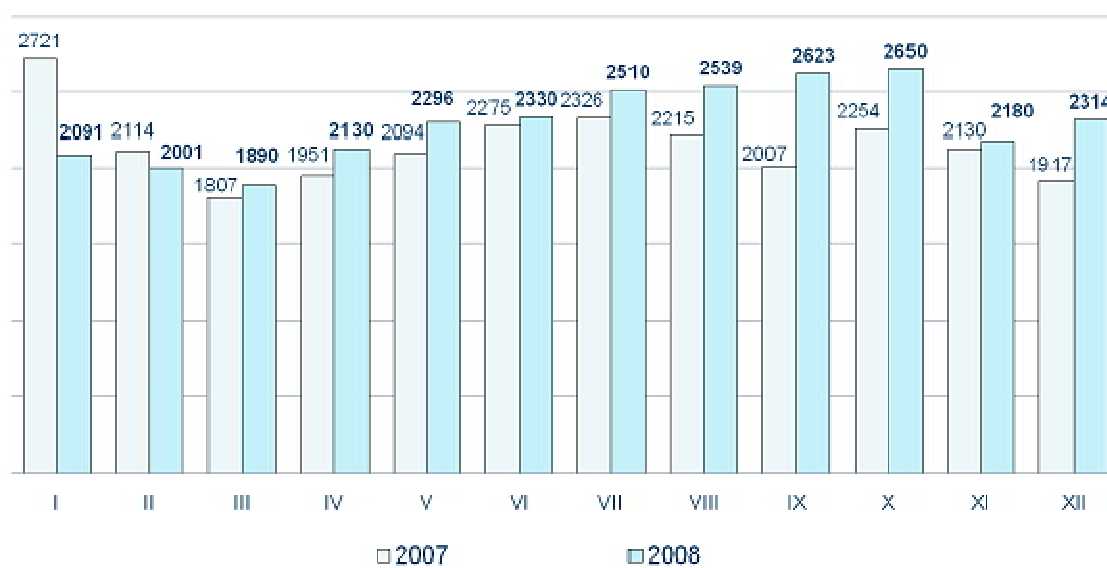
Graafik 7: kehaline väärkohtlemine 2007 ja 2008 võrdluses (allikas: Justiitsministeerium)

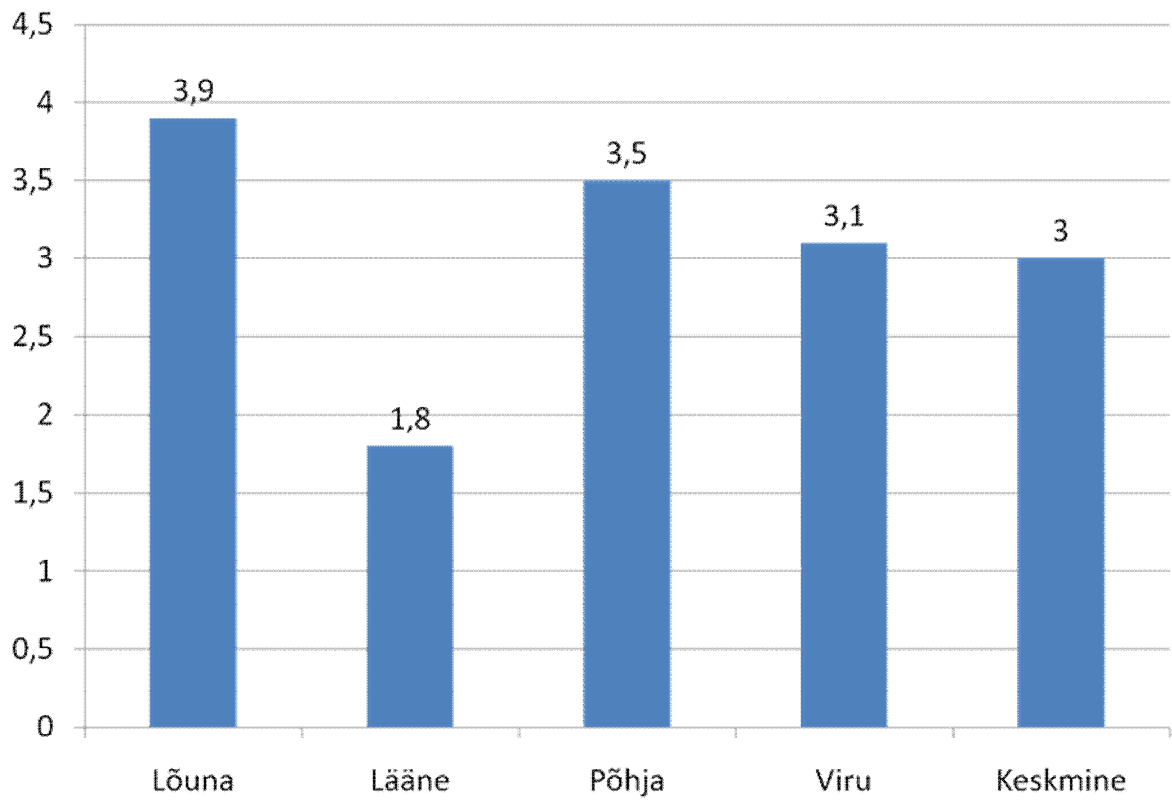
Graafik 8: narkootikumidega seotud kuriteod 2007 ja 2008 võrdluses (allikas: Justiitsministeerium)

Graafik 9: prokuratuuri saadetud narkokuriteod 2005 – 2008 (allikas: Politseiamet)

Graafik 10: varavastased kuriteod 2007 ja 2008 võrdluses (allikas: Justiitsministeerium)

Graafik 11: alaealiste suhtes kohtueelse menetluse kestvus 2008. aastal (allikas: Justiitsministeerium)